

RECENZIJE I PRIKAZI

Dušanika Vuletić: GOVORNI POREMEĆAJI – IZGOVOR

Ove se godine (1987) pojavila u izdanju Školske knjige iz Zagreba knjiga Dušanike Vuletić GOVORNI POREMEĆAJI — IZGOVOR (107 stranica). Knjiga iscrpno obrađuje segment govorne patologije označen u naslovu. Posebna je to i vrijednost knjige što se usredotočuje na svoju temu bez lutanja po rukavcima usputnih asocijacija i bez razlijevanja po dodirnim područjima.

Gradivo je izloženo pregledno, sustavno i uredno, a tekst teče logično, prozračan je i mjestimice stilski dopadljiv, ali nikad ne tako da bi nas spustio sa stručne i znanstvene visoravni. Strogi se red i suzdržanost uz svuda prisutan diskretan diskurzivni šarm, međusobno skladno kontrapunktiraju. Dobro odmjerena količina redundancije čini knjigu čitkom pa se njezina poučljivost prihvaća s lakoćom i zanimanjem, čak s ugodom. Iako je stalno riječ o stručnoj građi, autoričina se osobnost jasno osjeća kao da je pratimo na predavanju u živo. To ne proizlazi iz subjektivnih ili proizvoljnih tvrdnji, već iz toga što se kaže, kako se kaže, na kojem mjestu i kako se odustaje od suvišnog raspravljanja. Isto tako osjeća se da autorica zamišlja svog čitača, kojemu, istina, nikad se izrijetkom ne obraća, ali mu se ipak obraća i daje mu da sudjeluje u raspravi.

Svaka je stvar rečena na pravom mjestu — baš na mjestu gdje čitač u sebi postavi pitanje o tome. Neopazice nam autorica između redova postavlja retorička pitanja na koja odmah u nastavku odgovara. O svemu kaže dovoljno, primjereno i odmjereno — nikad previše i nikad suviše. O važnijem, težem i češćem defektu kaže više, o nevažnijem ili rjeđem manje. Ne pojednostavnjujući ništa što nije u naravi jednostavno, autorica uspijeva ipak za sve naći jednostavan izraz i uvjeriti nas da sve možemo lako shvatiti. Hotimičnog »učenog« zamagljivanja i mistificiranja nema ni u tragovima u ovom štivu; svuda nas vodi lakim, a mogućim prećacima. Nakon pročitane knjige ostaje dojam da je rečeno sve što je trebalo reći i da je sada sve jasno. Ta komunikacijska psihološka dimenzija ove knjige lijepa je novina u našoj stručnoj literaturi koja nije popularna ni popularizatorska. Zbog tih odlika ovu knjigu namijenjenu studentima da im bude udžbenikom mogu bez većih teškoća čitati i svi drugi koje zanima ovaj predmet.

Knjiga se često poziva na relevantnu stručnu i znanstvenu, svjetsku i domaću literaturu. Autorica ne samo što svoje misli često potvrđuje mislima drugih autora, već ponekad i svoje misli izriče riječima drugih.

Međutim, u svemu se jasno očituju autoričini sigurni kriteriji odabira koji proizlaze iz njezinog širokog uvida u predmet, iz njezinih vlastitih istraživanja, te iz njezine bogate i uspješne prakse u rehabilitaciji govornih poremećaja te iz nastavničkog predavačkog iskustva.

Kompozicija cjeline knjige doima se kao da je prepisana iz same prirode grade. Čini se da nema ništa prirodnije nego da se problem govornih poremećaja započne prikazivanjem rasprostranjenosti tih poremećaja u populaciji, upozoravajući tako na njegov značaj i definirajući ga istovremeno pokazivanjem. Nakon toga najlogičnije slijedi da se opiše kako dijete uči i nauči izgovarati glasove. Dakako, odmah zatim treba opisati kakvi su glasovi, koliko ih je različitih, po čemu su različiti i zašto. Slijedi zatim reći da neki ne uspijevaju sve glasove usvojiti do razine socijalne tolerancije i govore sa zamjetnim izgovornim greškama, a te izgovorne poremećaje obrađuje iduće poglavlje. Ono započinje objašnjenjem mogućih uzroka poremećaja, a prosljeđuje se opisom i sistematizacijom izgovornih poremećaja. Iduće poglavlje obrađuje dijagnosticiranje logopedovo, što je u biti klinička primjena znanja o uzrocima i vrstama poremećaja. Drugi dio ovog poglavlja, a posljednji u knjizi, govori o rehabilitaciji, o načinima ispravljanja izgovornih poremećaja, što je i svrha logopedskog znanja koji se mogu osvariti samo upotrebom toga znanja.

Kao što je iz ovog brzog opisa knjige vidljivo, kompozicija je kraj-

nje jednostavna, zatvorena kao kružnica, teče »kronologijski« kao priča o izgovornim poremećajima. Potrebno je određen mentalni napor da se otrgnemo od autoričine sugestije da je sve to po sebi tako te da se spozna da je to takvim postalo u autorskom procesu izdvajanja, sređivanja i dešifriranja tragova u materiji.

Zbog tih odlika ova knjiga nije samo visokoškolski udžbenik, već i priručnik za trajnu uporabu nekoliko profila djelatnika. Kao priručnik ova će knjiga poslužiti u prvom redu logopedima koji već rade u praksi, a potom i svim fonetičarima. U njoj će naći korisna znanja opći pedagozi, nastavnici i odgajatelji, znanja koja će ih usmjeravati u njihovom radu na razvoju i odgoju govora djece. Pedijatrima i liječnicima opće prakse, koji u našem sustavu zdravstvene skrbi imaju dužnost da primjećuju i govorne poteškoće te da s uputnim dijagnozama šalju logopate na logopedsku terapiju, ovaj će priručnik pomoći da taj posao obave onako stručno kako se to od njih očekuje. Knjiga će vjerojatno zanimati i one koje tišti kakav izgovorni poremećaj, pogotovu roditelje djece s tim problemima. U njoj će naći za sebe korisna objašnjenja i upute.

Našoj logopedskoj znanosti, logopedskom studiju, logopedskoj praksi i govornoj kulturi ovakva je knjiga bila potrebna, a sreća je što se za to našla upravo ova knjiga.

Ivo ŠKARIĆ